

ספר

מסילת ישרים

על דרך הסוד

שנמסר מפי מורינו רה"י הרה"ג ר' אברהם יעקב פריצקי שליט"א



שיעור חמישי

חכם

יוצא לאור

לעילוי נשמת האשה הדגולה

מרת אליז בת מזל ע"ה

קונטרס זה יוצא לאור על ידי מכון "דעה את ה'" להוצאת ספרים ומאמרים על דרך "חכמת האמת", שעל ידי "ישיבת השער לה" ללימוד הנגלה והנסתר.

ולא מפני שאין דברים אלה (- האהבה, היראה, הדבקות
וכל שאר חלקי החסידות) עקרים אצלם, כי אם תשאל
להם, כל אחד יאמר שזהו העקר הגדול, ושלא יזמה
חכם שיהיה חכם באמת שלא יתבררו אצלו כל הדברים
האלה.

העיקר הגדול והחכמה האמיתית

תמצית דברי רבינו היא, שברור לכל ש"חכם באמת" הוא רק מי שמתברר אצלו ה"עיקר הגדול" וה"חכמה האמיתית" של כל הבריאה, שהם דווקא בענייני האהבה היראה והדבקות. מאידך, הרי מי שאין דברים אלו מבוררים אצלו, אינו "חכם אמיתי".



חכמת האמת

והנה, טרם נבוא לבאר את טעם הדבר – מדוע "חכם אמיתי" הוא דווקא בדברים אלו, הרי נזכיר שהחכמה שהרמח"ל נלחם כל ימיו לגילווייה היא "חכמת האמת". אם כן, ברור הדבר שפירוש דבריו כאן וְשֵׁלָא יִדְמָה חָכָם שֶׁיְהִיָּה "חָכָם בְּאֵמֶת" שֶׁלֹּא יִתְבָּרְרוּ אֲצֵלוֹ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה שֶׁהֵם הָאֲהָבָה הַיְרָאָה הַדְּבָקוּת וְכָל שְׂאֵר חֻלְקֵי הַחֲסִידוּת הוּא, שֶׁחָכָם אֱמִיתִי הוּא בְּדוּקָא עַל יְדֵי "חֲכֵמַת אֱמִית".

וביתר ביאור, פירוש המילים הם כפשוטם – "חכם!" "אמיתי!"



חכם

מכאן יש לברר, מדוע ברור לכל שה"חכמה האמיתית" היא דווקא ב"חכמת האמת" שהיא היא המביאה לאֲהָבָה הַיְרָאָה הַדְּבָקוּת וְלְכָל שְׂאֵר חֻלְקֵי הַחֲסִידוּת.

לצורך כך יש לברר, מהי הגדרת "חכמה" וכך גם מהי הגדרת "חכמה אמיתית" באופן פשוט.

הנה, יסוד הדת הוא, שהנהגת הקב"ה את הבריאה היא כפי סדר אותיות שם הוי"ה. מבנה סדר זה הוא, שהאות י' מורה על הנקודה הבסיסית של רצון הבורא לברוא, האות ה' מורה על פיתוח הנקודה הבסיסית ומשום כך צורתה ריבועית, האות ו' מורה על המשכה בפועל של הרעיון שהיה באותיות י' ה', והאות ה' האחרונה מורה על תכלית

וסיום ביצוע כל התהליך שהתחיל באות י', המשיך פיתוחו באות ה', ועשה את הדברים בפועל באות ו'.

עוד למדונו חז"ל, שהאות י' משם הוי"ה מורה על ספירת החכמה שעניינה הוא כעין נקודה בסיסית, והאות ה' משם הוי"ה מורה על ספירת הבינה שעניינה הוא ההיקף של האות י' ומשום כך צורתה ריבועית.

משמעות הגדרת ה"חכמה" שעניינה הוא כעין נקודה בסיסית היא, שמציאות כל דבר היא כוללת מספר עניינים, וה"חכמה" היא לדעת מהי הנקודה העיקרית שסביבה סובבים כל פרטי אותו הדבר.

אדם חכם – הוא המבין את הנקודה העיקרית שבכל דבר!



מידת החכמה

והנה, באמת, יש בדבר התרחבות:

דרך משל:

יש לפניך סוגיא בש"ס, או בכל עניין שהוא. עיקר העניין הוא, להבין מהי הנקודה העיקרית שסביבה סובבת כל הסוגיא. אם נקודה זו הובררה, הרי שהבנת את ה"נקודה" של הסוגיא ואתה "חכם". מאידך, אם הבנת את כל היקף הסוגיא אך לא הבנת את הנקודה המרכזית שבה, הרי שאינך חכם.

והנה, לאחר שהתבררה לך "נקודת" הסוגיא והרי אתה חכם, הרי יש לך להתרחב ולדעת שסוגיא זו שהבנת את "נקודתה", אין היא אלא פרט מתוך כלל הסוגיות שבפרק זה. על כן, אם לאחר לימוד כל הסוגיות שבפרק זה הבנת מהי הנקודה העיקרית שסביבה סובב כל הפרק, הרי אתה חכם. מאידך, אם יש בידך את כל ה"נקודות" של כל סוגיא באופן פרטי והבנת בכך את כל ההיקף אך לא הבנת את הנקודה המרכזית של אותו הפרק, הרי שאינך חכם.

כהמשך לדבר, לאחר שהפרק ברור והרי אתה חכם, יש להתרחב ולדעת שפרק זה הוא פרט מתוך כלל הסוגיות שבמסכתא זו. על כן, אם לאחר לימוד כל מסכתא זו הבנת מהי הנקודה העיקרית שסביבה סובבת כל המסכת הרי אתה חכם, אך אילו הבנת את כל ההיקף ולא הבנת את הנקודה המרכזית, הרי שאינך חכם.

על דרך זו – ממסכתא אחת לכל הש"ס, וכך הלאה והלאה.

נמצא, שככל שנקודת החכמה כוללת יותר פרטים – מסוגיא לפרק, מפרק למסכת וכך הלאה, הרי שמציאותה היא חכמה גדולה יותר, והנקודה שבה עמוקה יותר – הכוללת פרטים רבים יותר.

לא די בכך, אלא שככל שנקודת החכמה כוללת יותר פרטים הרי החכמה "אמיתית" יותר, שהרי החכמה בהבנת סוגיא אחת היא חכמה חלקית, והרי שהיא פחות אמיתית מנקודת החכמה של מסכתא שלמה, וכך הלאה.

אם כן, ככל שהחכמה כוללת יותר, היא יותר חכמה, ויותר אמת. ובמילים אחרות, יותר "חכמת האמת".

זוהי "חכמת האמת"!



חכמת האמת

בירור הדבר – מדוע היא נקראת "חכמת האמת":

הנה, קח לך אדם "חכם" היודע את כל ענייני העולם כולו. ה"נקודה" שלו היא, בירור כל מעשי הבורא! הוא "חכם" גדול!

כיוצא בזה, קח לך אדם "תלמיד חכם", היודע את כל התורה כולה. ה"נקודה" שלו היא, בירור כל דבר ה' בתורתו! הוא "חכם" גדול!

באמת, על כך יש לברר, מהי ה"נקודה" של כל רצון הבורא בבריאתו, וכך גם כל רצונו בתורתו? מדוע הוא ברא ורצה כך וכך?

התשובה ברורה, והדבר ברור ש"כל אחד יאמר שזהו העקר הגדול", והוא שכל נברא וכל הוראות הקב"ה בתורתו הם למטרה נקודתית ברורה אחת ויחידה, והיא שכל עניין הבריאה והתורה הם להתקרב אל הבורא – לאהבה אותו, ליראה ממנו ולדבקה בו.

אם כן, כל הבריאה וכל התורה כולה סובבים סביב נקודת ה"חכמה" העיקרית, והיא היא ה"אמת" העיקרית, שהיא שהכל הכל נברא ועושה על ידו יתברך בכדי להגיע אל נקודה זו של הדבקות בבורא.

משום כך, "חכמה" "אמיתית" היא דווקא זו בלבד! מאידך, היודע את כל ענייני הבריאה או את כל ענייני התורה, אך הוא לא מבין את הנקודה העיקרית שהכל הכל ממוקד אליה – היא הדבקות בבורא, הרי הוא אינו חכם!

מלבד זאת, הוא גם לא "אמת", משום שכשם שהחכמה היא בדווקא הנקודה הכוללת את הכל, כך גם האמת היא בדווקא הנקודה הכוללת את הכל, ורק בכך היא תהיה "חכמת אמת".

זהו שכתב רבינו:

וְלֹא מִפְּנֵי שְׂאִין דְּבָרִים אֵלֶּה (– הָאֵהָבָה, הִירָאָה, הַדְּבָקוֹת
וְכָל שְׂאָר חֻלְקֵי הַחֲסִידוֹת) עֲקָרִים אֲצִלָּם, כִּי אִם תְּשַׂאל
לָהֶם, כָּל אֶחָד יֹאמֶר שְׂזָהוּ הָעֵקֶר הַגָּדוֹל, וְשֶׁלֹּא יִדְמָה
חֶכֶם שִׁיְהִיָּה חֶכֶם בְּאֵמֶת שֶׁלֹּא יִתְבָּרְרוּ אֲצִלוֹ כָּל הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה.



החכם והיפוכו

דע, שהיפוכו של חכם הוא טיפש.

משום כך, כשם שהתבאר היטב עניין החכמה – שהיא "נקודת" הכל, כך ראוי לבאר את עניין טפשותו של מי שאינו "חכם באמת".

הנה, בכל מקום שכתוב בתורה "ערלה" מתרגם אונקלוס "טפשא", כמו ומלתם את "ערלת" לבבכם שתרגומו הוא ותעדון ית "טפשות" לבכון.

משמעות הדבר היא, שביאור המושג "טפשות" הוא "כיסוי" כעין ערלה.

סדר הדבר – מדוע הטפשות היא היפך החכמה, הוא משום שאכן יש להתבונן מהו טעם הדבר שדבר זה קורה – שאדם יודע פרטים רבים, אך הוא לא נכנס לעיקר נקודת העניין – היא היא נקודת החכמה שבו?

טעם הדבר הוא, משום שערלה – טפשא סובבת את לבו, ואינה נותנת לו להתעלות ולחפש את נקודת החכמה שבאותו עניין בו הוא עוסק, והרי שהוא כבול בתוככי ערלת ה"טפשא".

משמעות הדבר לענייננו היא, שככל שרחוק האדם מנקודת "חכמת האמת" הרי מוכיח הדבר שיש לו "טפשא" – ערלה על לבו.

על כך צוותה התורה "ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד, כי ה' אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדני האדנים".



שיעורי הישיבה מתקיימים בבית הכנסת הגר"א למטה רח' הפסגה 51 שכונת בית וגן, ונשמעים בטל' הישיבה 02-5606201, ב"קול הלשון" בקו ישר לשיעורי הרב 0732951392, ואף ניתנים לצפייה באתר קול הלשון.

בזמני השיעור, ניתן להשתתף בשיעורים אלו גם באופן חי בתוך השיעור, ב"זום", דרך קו הישיבה, ודרך הקו של קול הלשון.



שיעורי הישיבה:

ימים א' - ו' לאחר תפילת ותיקין - תקט"ז תפילות לרמח"ל

ימים א' - ה' בין השעות 21.30 - 22.30 - ספרא דצניעותא בעיון

יום חמישי בשעה 3.00 - פרשת השבוע

יום שישי בשעה 10.00 - שערי אורה

שבת קדש בשעה 16.00 - מסילת ישרים

מוצש"ק בשעה 22.00 - זוהר - היכלות בראשית



לפנייה בכל ענייני הישיבה, לתרומות ולהנצחות, להצטרפות לרשימת התפוצה, להשגת ספרי מורינו ראש הישיבה "יסוד הבריאה" שני חלקים, "יסוד המועדים", "צוציתא", "בינת הדעת", "אדיר במלוכה" שני חלקים ועוד חוברות שיצאו לאור, ניתן לפנות לטל' הישיבה 02-5606201, או לטל' 0504169427 או למייל yeshiva@hashaar.com

תרומות ניתן להעביר גם ב"נדרים פלוס", על שם "ישיבת השער להשם".

לשאלות בלימוד ישירות לראש הישיבה ניתן לפנות לטל' 0527126035 בין השעות 20.45-21.15 או למייל roshyeshiva@hashaar.com